

Жаб'як А. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

На даному етапі розвитку авіації міжнародні перевезення набувають все більшого значення, адже вони є найшвидшим видом перевезень. Саме тому авіаційні перевезення потребують відповідного правового регулювання.

Міжнародно-правове регулювання перевезень за допомогою повітряного транспорту бере свій початок з Паризької конвенції про повітряну навігацію 1919 року, якою вперше було закріплено принцип «мирного перельоту» іноземних повітряних суден через повітряний простір іноземних держав. Однак загальні засади сучасної організації та здійснення міжнародних повітряних сполучень і уніфіковані правила повітряної навігації встановлено на Чиказькій конференції, яка 7 грудня 1944 р. прийняла три документи: Конвенцію про міжнародну цивільну авіацію (Чиказьку конвенцію), Угоду про транзит міжнародних повітряних послуг і Угоду про міжнародний повітряний транспорт. СРСР не брав участі в Конференції і приєднався до Чиказької конвенції в 1967 р., тому відтоді дана Конвенція є чинною і для України. Ця Конвенція скасувала дію Паризької конвенції 1919 р. та започаткувала Міжнародну організацію цивільної авіації (ІКАО), якій доручено вирішення технічних завдань та нагляд за безпекою міжнародних повітряних сполучень. Конвенція містить численні норми повітряного права, які стосуються реєстрації повітряних суден, режимів аеропортів, правил щодо польотів над територіями держав-учасниць тощо. Угодами, що доповнюють Чиказьку конвенцію, проголошені так звані «свободи повітря» (часто застосовний, хоча і невдалий вираз, оскільки йдеться не про свободу, затверджену Конвенцією, а про дозволи, які держави можуть надати, зокрема на підставі взаємності, підписуючи двосторонні угоди).

В Україні Повітряні перевезення здійснюються у відповідності до вимог Конвенції для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень (Монреаль, 28 травня 1999 року), а також норм Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Повітряного кодексу України. Вони регулюються наказами Міністерства транспорту України від 14.10.2003 № 793 «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів», від 25.07.2003 № 568 «Про затвердження Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу» та іншими нормативними актами, та

загальних положень про перевезення і правил перевезення та надання послуг.

Повітряні перевезення виконуються на підставі договору, який посвідчується документом на перевезення, що видається авіаційним підприємством або уповноваженими ним організаціями чи особами.

Договір перевезення пасажирів та багажу посвідчується квитком встановленого зразка. Він підтверджує укладення договору перевезення і містить умови перевезення.

Договір перевезення вантажу посвідчується вантажною авіаційною накладною, яка підтверджує укладення договору повітряного перевезення вантажу між перевізником і відправником, умови перевезення і прийняття вантажу перевізником. Умови договору, що містяться у цій накладній, являють собою короткий виклад основних положень щодо перевезення. Вантажна накладна складається і підписується відправником і вручається перевізнику разом із вантажем.

У міжнародних перевезеннях правилами висуваються певні додаткові вимоги, зокрема ввезення, вивіз або транзит вантажу повинні бути дозволені законами і правилами країни, на територію, із території або через територію якої здійснюється перевезення. Правила встановлюють спеціальні терміни здійснення транспортних операцій, спеціально обумовлюються обов'язки по сплаті податків, мита і зборів, які накладаються на перевезений вантаж державними органами і місцевою владою або адміністрацією аеропорту будь-якої країни, на території, із території або через територію якої здійснюється перевезення і які підлягають сплаті відправником або одержувачем.

З метою модернізації та уніфікації різноманіття міжнародно-правових та національних норм повітряного законодавства доцільним вважається втілення таких рекомендацій: 1) доведення норм існуючого міжнародного та національного повітряного законодавства до відповідності з нормами Монреальської конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень 1999 р.; 2) урегулювання питань відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної авіаперевізниками з приводу затримання, пошкодження або втрати багажу; 3) введення додаткового механізму фінансування компенсації, який дасть змогу ув'язати адекватний рівень захисту постраждалих та належний захист авіаперевізника.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

2. Марінцева К. Класифікація методів державного регулювання міжнародних авіаційних перевезень / К. Марінцева // Збірник наукових праць. – К.: НАУ-друк. – 2011. – Вип. 17. – С. 230-236.

3. Онищенко О. А. Тенденції розвитку міжнародного повітряного законодавства / О. А. Онищенко // Держава та регіони. – Серія: Право. – 2010. – № 1. – С. 238-243.

4. Шереметєва Є. Т. Теоретичні методологічні основи дослідження повітряного права України / Є. Т. Шереметєва // Юридичний вісник. – 2009. – № 1(10). – С. 7-12.

УДК 341:656.7.01:061.25 (100)(043.2)

Казимова Л. Р., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ФУНКЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Друга світова війна виявилася потужним стимулом розвитку авіаційної техніки. У той час була створена широка мережа пасажирських і вантажних повідомлень, але разом з тим існувало багато перешкод політичного і технічного характеру, що заважали перетворенню повітряного транспорту в інструмент сприяння світового розвитку на землі. На початку 1944 року уряд Сполучених Штатів Америки провів попереднє обговорення з іншими союзними державами питань, що стосувалися вироблення ефективної стратегії. Після цього в листопаді 1944 року в Чикаго зібралися представники 52 держав. В результаті чого була створена ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації.

Міжнародна організація цивільної авіації – установа ООН, що встановлює міжнародні норми цивільної авіації та координує її розвиток з метою підвищення безпеки та ефективності.

Міжнародна організація цивільної авіації заснована на положеннях частини II Чиказької конвенції 1944 року. Існує з 1947 року. Штаб-квартира знаходиться в Монреалі, Канада. Загальне число членів: 190 (станом на травень 2010 року).

Основна діяльність ІКАО – розробка уніфікованих льотно-технічних норм (стандартів) і правил, що регулюють міжнародні польоти і які визначають вимоги до наземних аеронавігаційних засобів.

У юридичній області ІКАО розробляє норми міжнародного повітряного права шляхом підготовки проектів міжнародних конвенцій та угод, а також